

LA DIFUSIÓ DE L'ACTIVITAT CIENTÍFICA

Josep Lluís Barona Vilar
Historiador de la Ciència i Vice-rector de
Relacions Exteriors

Una de les qüestions que més preocupa en l'actualitat la sociologia de la ciència és el problema de la transmissió del coneixement científic i les seues aplicacions. Des de fa uns dotze anys i de forma creixent, la ciència ha esdevingut una activitat socialment institucionalitzada, d'abast internacional, executada per col·lectius de científics en comunicació, entre els quals comparteixen idees, pautes de conducta i valors. Res més lluny d'aquella ingènua idea de la ciència com a forma de coneixement d'una veritat progressivament desvetllada i ideològicament neutra. L'ús social, polític i militar de la ciència ha assolit la seua màxima expressió històrica a partir de la II Guerra Mundial, quan les grans superpotències s'adonaren del fet que només a través de la ciència i els seus productes podien consolidar la seua posició de poder hegemònic.

D'altra banda, una part del planeta ha assistit durant les darreres dècades a una veritable revolució tecnològica, la qual ha modificat dràsticament tots els esquemes de funcionament no solament del món de les indústries i empreses de tota mena, sino que ha penetrat també en els més subtils racons de la vida íntima i quotidiana dels ciutadans. Per dir-ho curt i promte: l'activitat científica i les seues aplicacions tècniques han capgirat el nostre món (econòmic, social o personal) i han esdevingut un factor social de primera magnitud.

Però no hem d'oblidar que aquest projecte de secularització del coneixement, en totes les seues vessants, que anomenem *ciència* abasta una infinitat de construccions racionals que no només tenen relació amb el món o la natura, sino també amb l'home, la societat i la

cultura. Tanmateix, l'experiència ens demostra que totes aquestes branques del coneixement científic sovint s'han desenvolupat d'acord amb tradicions pròpies i aïllades, tot creant cultures científiques de característiques ben diferents. La vella distinció dogmàtica entre *ciències de la natura* i *ciències de l'esperit* establia una dissortada separació entre dues cultures científiques diferents tant pel mètode com per l'objecte d'estudi. A finals del segle XX, la instal·lació social de la ciència i les relacions entre la cultura científico-natural i la humanística han de ser objecte d'una reflexió que serveixca per establir noves coordenades.

Avui en dia el finançament de l'activitat científica depén incondicionalment dels programes prioritaris traçats pels Estats, mentre que el món econòmic i empresarial reclama també una recerca més pràctica i enfocada cap a la modernització i el «progrés econòmic». Però, a més d'això i de vegades en conflicte amb el que s'ha dit, al científic se li demana un comportament ètic d'acord amb els valors de la cultura occidental. Se li atorga la condició de portaveu de la modernitat, la responsabilitat de l'estudi crític i la difusió a la societat dels valors de la racionalitat i dels continguts històrics, artístics i culturals.

La Universitat -en tant que principal institució que des de fa segles acompleix la funció social del cultiu de la ciència i de la difusió de la cultura- es troba, en conseqüència, en l'epicentre de la controvèrsia. A ella li correspon promoure la recerca i transmetre els seus fruits; atendre l'ideal d'assolir una comprensió cada vegada més cabdal del món, de l'home i de la societat, sense haver de recórrer al mite o les creences.

Però també li correspon respondre a l'hora a les demandes immediates que li planteja la societat del voltant. Es tracta d'un difícil equilibri que no s'hauria de trencar en nom de la pervivència dels valors que la ciència i la cultura han sedimentat al voltant de la institució universitària.

És per això que, avui més que mai, la Universitat ha de fer valdre davant la societat els valors culturals que representa, legitimar-la i legitimar-se, transmetre-li les seues troballes, els seus dubtes, les seues realitzacions tècniques i els seus fracassos, en un diàleg que hauria de ser més fructífer i crític que mai. Els mitjans per a fer-ho podrien ser molts. En la idea de recollir aquest esperit, el Rectorat de la Universitat de València ha volgut afegir-se a moltes altres iniciatives que assenyalen la direcció d'obrir vies de comunicació entre els universitaris i la societat. Entre els universitaris, per donar a conèixer el treball d'investigació tant de naturalistes com d'humanistes i contribuir així a trencar la dicotomia tradicional entre aquestes dues cultures; amb la societat, perquè, de segur, podrà traure profit del treball que es fa als nostres laboratoris, seminaris i biblioteques, i això aportaria els tan necessaris elements de contrastació.

Totes aquestes idees han coincidit en la realització d'un projecte de difusió de la investigació científica a la Universitat de València, que junte el rigor amb l'amenitat: l'edició de la revista *Mètode*. Convençut com estic que ve a cobrir un espai necessari en el món universitari i en la societat valenciana, només em resta desitjar-li que els déus li deparen una llarga vida.

